

Woordenschat Plato pensum CE 2024

© Herman Nauta

C.J.P. Koggel – versie september 2023

Voorwoord

Χαίρετε μαθηταί!

Deze verzameling woorden uit het pensum voor het examen 2024 is bedoeld om je een voorsprong te geven door maatwerk¹. Je zult sneller kunnen vertalen als je minder woorden hoeft op te zoeken, efficiënter de gelezen teksten kunnen leren voor je SE en CE, eerder het antwoord op vragen kunnen vinden en daardóór zul je op het CE meer van de 180 minuten overhouden voor je proefvertaling. Bovendien kun je alleen woorden uit de context afleiden als je al een zekere woordenschat hébt. Je hebt de afgelopen jaren al veel tijd en moeite besteed aan het leren van Griekse woorden en die zul je deels weer vergeten zijn.

Deze verzameling helpt je om niet je kostbare energie en geheugenruimte te besteden aan woorden als τέτιξ (“cicade”) of ῥίς (“neus”) die maar één keer voorkomen tussen de bijna 5500 woorden van je examenjaar. Dit soort woorden die minder dan drie keer voorkomen kun jij dus maar beter opzoeken dan uit je hoofd leren. Kun je niet alle woorden vinden in het woordenboek van Eisma? Geen paniek, de examencommissie wéét dat en zal woorden die daar niet in staan weggeven, ook bij de behandelde teksten waar de vragen over gaan.²

Deze lijst bestaat uit de 153 **inhoudswoorden** die 3 keer of vaker voorkomen in het Plato pensum 2024. Inhoudswoorden noemen we de zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden en werkwoorden.

Alle andere woordsoorten vegen we op één hoop die we **structuurwoorden** noemen. De echte structuur-woordenlijsten Grieks en Latijn vind je op stilus.nl/woorden inclusief de links om die in Quizlet en Memrise mee te overhoren. In deze lijst zijn bij wijze van service wel structuurwoorden opgenomen die in dit pensum 3 keer of vaker voorkomen. Kijk echter uit met de ‘vertalingen’, vooral van woorden uit de categorie **diversen**.

Klik tenslotte [hier](#) om deze hele woordenlijst op Quizlet te oefenen en [hier](#) om datzelfde te doen via Memrise.

Veel plezier met deze meesterlijke werken uit de wereldliteratuur!

C.J.P. Koggel

cameronkoggel@gmail.com

---

¹ Veel dank aan uitgeverij Eisma voor inspiratie m.b.t. een deel van de woordbetekenissen en aan alle collega’s die deze lijst hebben helpen verbeteren. Geef onvolkomendheden graag zo specifiek mogelijk door; op stilus.nl/woorden staat steeds de laatste versie.

² Om je een idee te geven: op het Plato CE 2014 werden er 24 woordbetekenissen weggegeven bij de 23 vragen over 2 gelezen teksten uit het pensum (in totaal 1004 woorden); de proefvertaling bestond uit ong. 10 regels, in totaal 118 woorden waarvan er 9 betekenissen werden weggegeven.

Inhoudswoorden

Deze woorden zijn in de lijst opgenomen op volgorde van het examenpensum zoals samengesteld door uitgeverij Eisma. De woorden die het eerst voorkomen in *Gorgias* staan dus als eerst vermeld, hierna volgen de woorden uit *Symposium* en ten slotte die uit *Politeia*. Omdat veel van deze woorden in meerdere werken voorkomen, is steeds de lijst onder *Gorgias* de langste en onder *Politeia* de kortste.

Zelfstandig naamwoorden

GORGAS

1.	ὁ λόγος	woord, gesprek, verhaal, bericht
2.	ἡ ἀρχή	1. begin 2. heerschappij
3.	ὁ πατήρ, πατρός	vader
4.	ὁ ἄνθρωπος	mens, persoon
5.	ὁ/ἡ θεός	god/godin
6.	ὁ βίος	leven
7.	ἡ νῆσος	eiland
8.	ἡ δίκη	1. recht 2. rechtspraak, proces 3. straf
9.	τὸ δεσμωτήριον	gevangenis
10.	ὁ δικαστής, οὔ	rechter, lid van de jury
11.	ἡ ἡμέρα	dag
12.	ἡ ψυχή	ziel, geest
13.	τὸ σῶμα, σώματος	lichaam
14.	τὸ γένος, γένους	1. geslacht, afkomst 2. soort, klasse
15.	ἡ κρίσις, εως	oordeel, beoordeling
16.	τὸ οὖς, ωτός	oor
17.	ἡ γῆ	aarde, land, grond
18.	ἡ φύσις, φύσεως	natuur, aard
19.	ὁ νεκρός	lijk, dode
20.	τὸ πάθημα, ατος	wat iemand is overkomen, ervaring, aandoening
21.	ὁ χρόνος	tijd
22.	ὁ βασιλεύς, βασιλέως	koning
23.	ἡ ἀδικία	onrechtvaardigheid, onrecht
24.	ἡ ἀλήθεια	waarheid
25.	ἡ ἐξουσία	vrijheid (van handelen), macht, willekeur
26.	τὸ πάθος, πάθους	1. leed, ongeluk, ramp, ervaring 2. emotie, hartstocht
27.	τὸ παράδειγμα, ατος	voorbeeld

28. ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός man
 29. ἡ τιμή eer(bewijs), waarde, aanzien

SYMPOSIUM

30. τὸ ὄνομα, ὀνόματος naam
 31. τὸ εἶδος, εἶδους gestalte, uiterlijk, vorm, soort
 32. ὁ κύκλος cirkel, kring
 33. ἡ χεὶρ, χειρός hand, arm
 34. τὸ σκέλος, σκέλους been
 35. τὸ πρόσωπον gezicht
 36. ὁ ἀρχήν, ἐνος nek, hals
 37. ἡ κεφαλή hoofd
 38. ὁ ἥλιος zon
 39. ἡ σελήνη maan
 40. ὁ οὐρανός hemel
 41. ἡ μηχανή werktuig, (hulp)middel, list
 42. ἡ γαστήρ, γαστερός maag, buik
 43. τὸ ὄργανον werktuig, instrument
 44. ἡ γυνή, γυναικός vrouw
 45. ὁ ἔρως, ἔρωτος liefde, begeerte
 46. τὸ τμήμα, ατος snede, stuk
 47. ὁ νόος geest (= νοῦς)
 48. ὁ/ἡ παῖς, παιδός 1. kind, jongen
 2. slaaf
 49. ἡ εἰκὼν, εἰκόνας beeld, afbeelding
 50. ἡ δύναμις, δυνάμεως macht, vermogen
 51. ὁ δακτύλιος ring
 52. ἡ σφενδόνη (ring)kas
 53. ὁ δεσμός band, boei

POLITEIA

54. τὸ φῶς, φωτός licht
 55. τὸ πῦρ, πυρός vuur
 56. τὸ τειχίον muurtje
 57. ἡ σκιά schaduw, schim
 58. τὸ ὄμμα, ατος oog, blik
 59. ἡ ὥρα/ῶρη seizoen, tijd van de dag

Bijvoeglijk naamwoorden

GORGIAS

1. καλός mooi, goed, passend
 2. ἀληθής, ἀληθοῦς waar, werkelijk
 3. δίκαιος rechtvaardig
 4. μάκαρ, αρος 1. gelukkig, gelukzalig

5. πᾶς, πᾶσα, πᾶν	2. rijk, welvarend 1. (ge)heel, al 2. ieder 3. (<i>mv.</i>) alle(n)
3. κακός	slecht
4. ἄδικος	onrechtvaardig
5. πολύς, πολλή, πολύ	veel
6. πονηρός	slecht
7. ὅλος	(ge)heel, volledig
8. ἐξαίφνης	plotseling
9. ἕκαστος	ieder (afzonderlijk)
10. ἕτερος	de een, de ander (<i>van twee</i>)
11. ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο	ander
12. ἔνδηλος	duidelijk
13. μέγας, μεγάλη, μέγα	groot
14. ἀμφοτέροι	beide(n)
15. ὀρθός	1. rechtop, recht 2. juist
16. τοιοῦτος	van die hoedanigheid, zodanig, dergelijk, zo'n
17. ἀνίατος	ongeneeslijk, niet te genezen
18. ἀγαθός	goed
19. ἄξιος	waard, waardig
20. μόνος	alleen
21. χρύσοῦς	gouden
22. ὅσος	zo groot/zoveel als
<i>SYMPOSIUM</i>	
23. πρῶτος	eerste
24. ἄρρην, ἄρρενος	mannelijk
25. θῆλυς, θῆλεος	vrouwelijk
26. κοινός	gemeenschappelijk (aan)
27. ὅμοιος	gelijk (aan), gelijkend (op)
28. δεινός	1. verschrikkelijk 2. geducht, knap, bedreven
29. θαυμαστός	verbazingwekkend, bewonderenswaardig

Werkwoorden

GORGIAS

1. ἀκούω	horen, luisteren naar
2. φημί	zeggen
3. οἶμαι	menen, vermoeden
4. εἰμί	zijn
5. λέγω	zeggen
6. μέλλω	zullen, op het punt staan

7. τελευτάω	1. eindigen 2. sterven
8. οικόεω	(be)wonen
9. καλέω	roepen
10. εἶμι	(zullen) gaan
11. ἔχω	1. hebben 2. houden, <i>aor.</i> krijgen
12. ζήω/ζώω	leven
13. δικάζω	rechtspreken, beslissen
14. κρίνω	1. (onder)scheiden 2. (be)oordelen 3. (ver)kiezen
15. γίγνομαι	1. geboren worden, ontstaan 2. worden 3. gebeuren, plaatsvinden
16. ἔρχομαι	gaan, komen
17. θνήσκω	sterven, gedood worden
18. δεῖ	het is nodig dat/het moet
19. ποιέω	1. doen 2. maken
20. φέρω	1. dragen, brengen 2. verdragen
21. συμβαίνει	het gebeurt dat, het geval wil dat
22. δοκέω	1. (toe)schijnen, de indruk maken 2. menen, denken
23. ἀποθνήσκω	sterven
24. ὁράω	zien
25. ἀφικνέομαι	(aan)komen, bereiken
26. οἶδα (<i>perf.</i>)	weten, kennen
27. προσήκει μοι	het past mij, het komt mij toe
28. ὀνίνημι	helpen, bevoordelen
29. πάσχω	1. lijden, te verduren hebben 2. ondervinden, ervaren
30. ἀδικέω	1. onrecht doen 2. onrechtvaardig (be)handelen
31. πράττω	handelen, doen, verrichten
32. ἔξιμι	verlaten, weggaan
33. δύναμαι	kunnen
34. λαμβάνω	nemen, (vast)pakken
35. κάθημαι	zitten
36. χαίρω	blij zijn
37. ἄγω	brengen, leiden

38. πορεύομαι	gaan, reizen
39. ἐπιχειρέω	ondernemen, overgaan tot, proberen
40. ἀπορέω	1. in onzekerheid verkeren, niet weten 2. gebrek hebben
41. ἀποκτείνω	doden
42. κελεύω	bevelen, verzoeken
43. θεάομαι	(met bewondering) bekijken, beschouwen
44. συμπλέκομαι	omarmen, omstrengelen
45. ἐπιθυμέω	verlangen naar, begeren
46. ἐθέλω	willen, bereid zijn
47. ἐντυγχάνω	ontmoeten, tegenkomen
48. τρέπω	wenden, keren
49. προσέχω τὸν νοῦν	zijn aandacht richten op, letten op
50. ἀναγκάζω	dwingen, noodzaken
51. βούλομαι	willen
52. φαίνω	tonen, laten zien
53. φεύγω	vluchten (voor)
54. αἰσχύνομαι	zich schamen voor/over
55. ἡγέομαι	1. leiden, voor(op)gaan 2. menen, beschouwen
56. διαλέγομαι	spreken met, discussiëren
57. οἶχομαι	weg(gegaan) zijn
<i>POLITEIA</i>	
58. στρέφω	draaien, wenden, keren
59. δείκνυμι	(aan)tonen, aanwijzen
60. πάρεστι	het is mogelijk, het is geoorloofd
61. λύω	1. losmaken 2. beslechten
62. ἤκω	gekomen zijn, komen

Structuurwoorden

Bijwoorden

1. οὐ/οὐκ/οὐχ/οὐχί	niet
2. ὡςπερ	zoals
3. νῦν	nu
4. ἀεί	altijd
5. οὕτως	zo, op die manier
6. μή	1. niet 2. opdat niet, om niet te
7. οὔτε	en niet
8. τότε	dan, toen

9. οὐδέ	en niet
10. αὖ	1. opnieuw, weer 2. op zijn/haar beurt, daarentegen
11. ἔτι	nog
12. ἅμα, ἅμ'	+ <i>dat.</i> tegelijk(ertijd)
13. μᾶλλον	meer
14. πάλιν	weer, terug
15. ἅτε	1. zoals, alsof 2. omdat
16. σφόδρα	hevig, erg
17. πάνυ	volkomen, heel, erg, zeer
18. μάλα	erg, zeer
19. ἐνθάδε	hier, hierheen
20. ἐκεῖ	daar, daarginds
21. ὁπότε	wanneer, toen, nu
22. δίχα	in tweeën
23. πολλάκις	vaak, dikwijls
24. εὐθύς	onmiddellijk
25. μάλιστα	meest
26. πρόσθεν	1. aan de voorkant, van voren 2. van tevoren, vroeger
27. ποτέ	eens, ooit, soms
28. εὖ	goed
29. ἄνω	omhoog, boven

Voornaamwoorden

1. ἐγώ	ik
2. σύ	jij
3. σφεῖς	zij (<i>mv.</i>)
4. ἀλλήλων	elkaar
5. οὗτος	die, dat
6. αὐτός	zelf (<i>als het congrueert</i>)
7. αὐτόν	hem (<i>als het niet congrueert, niet in nom.</i>)
8. ὅς	die
9. τί...;	1. wat? 2. waarom?
10. τι (<i>zonder accent</i>)	1. iets 2. een of ander
11. τίς, τίνος...;	1. wie? (<i>zelfst.</i>) 2. welk(e)? (<i>bijv.</i>)
12. τις (<i>zonder accent</i>)	1. iemand (<i>zelfst.</i>) 2. een of ander(e) (<i>bijv.</i>)
10. ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο	die/dat, hij/zij/het (daar)

11. οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν	1. niemand, niets (<i>zelfst.</i>) 2. geen enkel(e) (<i>bijv.</i>)
12. ἐαυτόν, ἐαυτήν, ἐαυτο	zichzelf
13. ὅδε, ἧδε, τόδε	deze, dit
14. ὅστις, ἧτις, ὅ τι	1. (iemand) die, wie ook maar 2. wie, welke (<i>in afh. vraagzin</i>)
15. οἷος	zo(danig) als, hoe, wat voor een

Voorzetsels

1. ἐν	+ <i>dat.</i> in, bij, op
2. εἰς/ές	+ <i>acc.</i> naar, binnen, tot
3. ἐκ, ἐξ	1. + <i>gen.</i> uit, van 2. + <i>gen.</i> op grond van
2. διά, δι'	1. + <i>gen.</i> door (...heen) 2. + <i>acc.</i> door (middel van), wegens
3. ὑπό, ὑπ', ὑφ'	1. + <i>gen.</i> door (toedoen van), ten gevolge van 2. + <i>dat.</i> onder, aan de voet van 3. + <i>acc.</i> onder
4. περί	1. + <i>gen.</i> om, over 2. + <i>dat.</i> om(...heen), over 3. + <i>acc.</i> rondom, met betrekking tot
5. ἐπί, ἐπ', ἐφ'	1. + <i>gen.</i> op 2. + <i>dat.</i> aan, bij 3. + <i>acc.</i> op...af, naar
6. παρά, παρ'	1. + <i>gen.</i> van (de kant van) 2. + <i>dat.</i> bij, naast 3. + <i>acc.</i> naar, langs, tegen
7. πρός	1. + <i>gen.</i> van de kant van, (<i>bij passiva</i>) door 2. + <i>dat.</i> bij 3. + <i>acc.</i> naar, tegen
8. μετά, μετ', μεθ'	1. + <i>gen.</i> (samen) met 2. + <i>dat.</i> te midden van 3. + <i>acc.</i> na
9. κατά, κατ', καθ'	1. + <i>gen.</i> vanaf...naar beneden 2. + <i>acc.</i> volgens 3. + <i>acc.</i> verspreid over
10. ἀπό, ἀπ', ἀφ'	1. + <i>gen.</i> vanaf, uit 2. + <i>gen.</i> vanaf, sinds
11. πρό	+ <i>gen.</i> voor
12. ἕνεκα	+ <i>gen.</i> ter wille van, wegens, om
13. ἄνευ	+ <i>gen.</i> zonder

Voegwoorden

1. καί	1. en 2. ook 3. zelfs
2. δέ, δ'	1. en 2. maar 3. <i>niet vertalen bij overgang naar nieuwe zin en (staat achter het woord dat het verbindt)</i>
3. τε	want, immers, namelijk
4. γάρ	1. als, indien
5. εἰ	2. of (<i>in afh. vraagzin</i>)
6. ὡς/ὅς/ὥς	<i>zie structuurwoordenlijst / woordenboek</i>
7. ἤ	1. of 2. dan (<i>na comparativus</i>)
8. ἀλλά, ἀλλ'	maar
9. ὅτι	1. dat 2. omdat
10. ἐπειδάν	wanneer
11. ἵνα	opdat, om te
12. ὥστε	1. zodat 2. zodoende, dus
13. ὅταν	wanneer
14. ἐπεὶ/ἐπειδή	1. toen, nadat 2. aangezien, nu
15. ὅπως	opdat, om te, hoe
16. ἐάν	als, wanneer

Diversen

1. εἷς, μία, ἓν	één
2. δύο, δύο	twee
3. μέν	<i>er volgt nog een δέ</i>
4. οὖν	1. dan, nu (<i>als een verhaal verdergaat</i>) 2. dus (<i>in conclusie</i>)
5. δή	dan
6. γε	1. <i>geeft meestal nadruk aan een woordgroep</i> 2. (<i>soms</i>) tenminste
7. ἄρα	1. dus 2. (<i>in vragen</i>) dan
8. ἄρα, ἄρ'	<i>geeft aan dat een vraagzin volgt</i>
9. γοῦν	(= γε + οὖν) ten minste, in ieder geval